

ПОДАЦИ О УСТАНОВИ/ШКОЛИ	ПОДАЦИ О АУТОРИМА/АУТОРКАМА
Назив школе: ОШ “Светозар Милетић”	Мирјана Симикић, професорка разредне наставе
Место, општина: Врбас, Врбас	
Школска управа: Нови Сад	
Опис примера добре праксе ИО	
Дечак који је преко микрофона диктирао друговима задатке	
Кључне речи: основна школа, спектар аутизма	
Опис образовне ситуације ученика и окружења	
<p>Дечак је припремни предшколски програм похађао само два сата дневно. У време свог двочасовног боравка био под сталним надзором васпитачица, које су припремни предшколски програм рада са осталом децом реализовале тек након његовог одласка кући. Са њим су радиле индивидуално, а програм је зависио од његовог тренутног расположења и заинтересованости за рад. Приликом доласка детета у школу на упис, већ при уласку у просторију, уочени су елементи хиперактивног понашања: брзо се кретао по просторији, узимао и разгледао предмете, одлагао да седне на понуђено место, одбијао да одговори на постављена питања, постављао своје захтеве, покушавао да напусти просторију. Све у свему, дечакову пажњу је било тешко усмерити на одређене активности и задатке, а вербални контакт тешко се одржавао, између осталог и због специфичног говора, који је повремено био неразумљив.</p>	
Опис добре праксе	
<p>У јуну је уприличен први сусрет са учитељицом. Дечак је у школу дошао у пратњи оца, мајке и млађег брата. Сусрет је договорен у циљу међусобног упознавања родитеља и детета са учитељицом, успостављања почетног поверења, и упознавања детета са распоредом просторија у школи (школско двориште, школска кухиња, учионица, зборница) ради лакшег сналажења и функционисања у току периода прилагођавања на нову средину и што успешнијег укључивања у живот и рад школе. Са доста треме и неизвесности, учитељица и стручна служба школе дочекале су дечака и његову породицу у дворишту школе. При сусрету дечак је био опуштен, на очев предлог пришао је учитељици и пружио јој руку. Потом му је отац предложио да учитељици</p>	

покаже место где се налази кабинет психолога. Иницијативу је прихватио и са лакоћом пронашао кабинет где је први пут дошао са оцем приликом уписа у први разред. Након међусобног упознавања, са родитељима је договорено да сачине опис дечакових карактеристика, интересовања, навика и начина комуницирања и функционисања у разним ситуацијама, што су родитељи уважили. У опису детета указано је на тешкоће, али и на јаке стране детета, а дате су и смернице и сугестије о начинима поступања са дететом. Такође је договорено да дечак првог дана не присуствује настави, како би учитељица припремила остале ученике за његов долазак. Следећи корак у договарању са родитељима био је везан за одређивање броја часова којима ће у почетку присуствовати, те је првих месец дана боравио у школи два или три школска часа, укључујући и велики одмор. У време великих одмора одлазио је са учитељицом у школско двориште, салу за физичко васпитање, у школску кухињу на ужину. Тежиште подршке у првом полугодишту првог разреда било је на социјализацији, што је био један од примарних циљева и у даљем периоду пружања подршке. Врло брзо, уз помоћ разредног плаката - одељењско дрво - који је истакнут на видном месту, дечак је научио имена свих другова из одељења.

Проблеми на почетку првог разреда били су разноврсни. Имао је појачану потребу за кретањем, у време наставе устајао је и шетао по учионици, узимао ствари других ученика и ометао њихов рад. Понављање истих речи или реченица било је присутно и веома изражено у првом и другом разреду, као и потреба за сталним и устаљеним редом у смењивању школских активности. Уочено је да добро реагује на доследна и јасна правила и похвалу, те је проблем који је био изражен у предшколској установи - напади беса уколико му се ускрати нешто што воли, убрзо превазиђен. Правила понашања постепено је учио и усвајао посматрајући понашање својих вршњака. Уз стално подстицање и усмеравање од стране учитељице, научио је да уважава правила понашања у раду на часу. Вођени су разговори и са другом децом из одељења. Учитељица им је указивала на особености у његовом понашању по чему се разликује од њих. Подстицала их је да му помажу, да му позајме прибор, да се не љуте и не обраћају пажњу када не поштује правила која не ремете значајно њихов рад, да се друже на одморима али и ван школе, да се радују његовом успеху. Деца су научила да не реагују на његова понашања, уколико ремети рад на часу, већ су настављали да раде као да није шетао или упорно понављао стереотипне радње (којих је временом све ређе јављале).

На основу уочених интересовања и склоности детета - појачана потреба да буде у центру пажње, да организује и усмерава активности остале деце, учитељица је током прва четири разреда континуирано осмишљавала активности и креирала ситуације за што већу социјализацију и сигурност дечака у интеракцији са другом децом: додељивање „главних“ улога/задужења на појединим часовима -

користећи микрофон диктирао је другарима припремљене задатке из математике, укључиван је у различите активности, да помогне учитељици, да оде до теткица и сл. Учествовао је равноправно са својим вршњацима на продајним изложбама (ликовни радови) и приредбама (свира, пева, глуми) у школи и ван школе (у оквиру Дечје недеље, са групом вршњака био је у посети председнику општине). Одлазио је на једнодневне излете у пратњи родитеља, код својих другара на рођендане, и они су долазили код њега на рођендан, а повремено, код њега, да се играју са њим. Временом је успоставио ближи, непосреднији контакт са децом која су га веома брзо и лепо прихватила, и најмањи његов успех награђивала спонтаним аплаузом и пружањем помоћи у раду. Од великог значаја је била свакодневна и веома добра и успешна сарадња са родитељима детета, који су од почетка школовања наизменично свакодневно доводили дете у школу и чекали по завршетку наставе. Потпуно отворени за сарадњу (посебно дечаков отац, који је активан члан савета родитеља), прихватили су упутства и сугестије за рад од стране учитељице трудећи се да их примене у свакодневном раду код куће како би дете савладао што више градива. Такође, психолошкиња школе посећивала је часове како би пратила рад са дететом и његов напредак. Када је показивао напредак, позивала је психолошкињу и показивала његове свеске и радове, изводила га на таблу да реши задатак који може да уради или да одрецитује песмицу. Похваљивала је дечакаков успех, али и спремност друге деце на помоћ и подршку свом другу. Упоредо са социјализацијом, текао је и процес подучавања и описмењавања. Превазиђени су проблеми неправилног држања оловке, слабог притиска на хартију, писања с десна на лево, крупно обликовање слова. На крају првог разреда оријентација у простору свеске је побољшана, успева уз надзор да прати линију, пише с лева на десно штампаним ћириличним словима. Вежбама на разредној словарици усвојио је сва штампана ћирилична слова, и стекао вештину читања. Чита, пише и црта скупове са задатим елементима до 10, уз помоћ упоређује бројеве, именује и црта геометријске фигуре уз помоћ лењира, разликује и именује боје. И у области развоја говора било је напретка захваљујући вежбама корекције говора и богаћења реченице, које је учитељица свакодневно практиковала, континуирано подстичући и храбрећи његов лични труд и жељу за радом и постизање успеха у школском раду. На крају четвртог разреда чита и пише ћирилична и латинична слова уз бољу оријентацију у свесци и праћење линија, по диктату. Уз подстицај одговара и пише једноставним реченицама. Користи велико слово на почетку реченице, у записивању имена, презимена и надимака људи, у писању имена градова, планина и река. Уме правилно да напише своје име и презиме, као и сва три начина записивања датума. Воли да чита, рецитије и глуми пред одељењем. Писмено сабира и одузима бројеве у скупу N (користи прсте), зна да прочита и запише јединице за мерење површине, множи и дели вишецифрен број

једноцифреним, уме да уврсти податке у формуле за израчунавање површине квадрата и коцке и да их израчуна у оквирима претходно наведеног, уз подстицај ради једначине са множењем и дељењем, уме да прочита и запише разломке, као и да разломком запише осенчени део фигуре, те да их пореди. Пева, свира и изражава свој доживљај музике покретом на часу музичке културе. Показује већу заинтересованост на часовима ликовне културе. Репродукује краће припремљене садржаје из Природе и друштва. У време великог одмора самостално, без пратње учитељице одлази у школско двориште, у кухињу на ужину, али се до краја четвртог разреда уз подршку учитељице кретао по холу школе, одлазећи у салу за физичко васпитање. Прилагођавање дидактичких средстава (рачунаљка, разредна и индивидуална словарица, коцкице са бројевима и знацима рачунских операција, ЦД Буквар, ЦД Домино, руска таблица, жетони, микрофон), садржаја, материјала, метода и облика рада са учеником, свакодневни индивидуални рад на редовним часовима, свакодневна допунска настава, подршка вршњака, као и велика помоћ и подршка родитеља у изради домаћих задатака, помогле су дечаку у савладавању тешкоћа и у усвајању градива у нижим разредима, лакшем и лепшем боравку у школи са вршњацима и учитељицом.

Сада је ученик петог разреда. Припремљен за предметну наставу, што значајно олакшава рад његовим наставницима, радо и активно учествује у животу и раду школе. У потпуности прихвата одељењска и школска правила понашања, ауторитет свих наставника и показује спремност на сарадњу са њима. Родитељи и даље свакодневно доводе дете у школу и чекају га по завршетку наставе, али се сада потпуно самостално са својим вршњацима креће у простору школе и школског дворишта.

Порука

Из датог примера лако се уочава велики значај планирања и пружања адекватне подршке детету за његов свеукупни развој и напредовање. Учитељица је континуирано, кроз процес међусобног упознавања, учења и мењања, стрпљив рад, активан и стваралачки приступ у отклањању учених препрека и тешкоћа откривала разноврсне наставне стратегије и путеве учења код ученика, осмишљавала разне видове подршке, који у неким моментима чине својеврсни искорак у методичком смислу, пратећи и ослушкујући дечакове потребе, ослањајући се на јаке стране детета, његова интересовања и склоности. Од значаја је и за сваку похвалу креирање подстицајне и толерантне атмосфере у одељењу и усмеравање остале деце да буду подршка своме другу. Добити од оваквог приступа у образовно васпитном раду су вишеструке: за дечака -напредовање у развоју и учењу у природној вршњачкој групи кроз свакодневну интеракцију са вршњацима, доживљај успешности, оснажено самопоздање и самопотврђивање међу својим вршњацима и жеља за даљим

успехом и напредовањем; за осталу децу – то што су научили да прихватају и уважавају различитости, брижност, саосећајност, спремност да се помогне другом; за учитељицу - повећане професионалне компетенције/флексибилност и отвореност ка изналажењу и примени разноврсних наставних стратегија, метода и облика подучавања у даљем раду, задовољство постигнутим резултатима у развоју и напредовању све деце. И за родитеље, задовољство и испуњеност због успешног напредовања детета, повећане родитељске компетенције, оснаженост за пружање даље подршке свом детету и у наредном периоду школовања.